ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 26ης Απριλίου 2010

σχετικά με την πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού στην έρευνα με τίτλο «Πολιτιστική κληρονομιά και πλανητικές μεταβολές: μια νέα πρόκληση για την Ευρώπη»

(2010/238/ΕΕ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 181,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η πολιτιστική κληρονομιά, κατά την έννοια των συμβάσεων της Unesco για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς [1], συνιστά εξαιρετικά ευπαθές περιουσιακό στοιχείο και εκτίθεται σε πολλαπλούς κινδύνους εξαιτίας της γήρανσης, των αντίξοων περιβαλλοντικών συνθηκών και της ανθρώπινης πίεσης.

(2) Για τους περισσότερους ευρωπαίους πολίτες τα περιουσιακά στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι μοναδικά και αναντικατάστατα υπό την υλική τους μορφή ως ιστορικά κτίρια, συλλογές, τοποθεσίες και κινητά αντικείμενα, καθώς και ως προς την άυλη αξία τους η οποία περιλαμβάνει την ιστορία, τη συλλογική μνήμη και την ταυτότητα.

(3) Τα συνδυασμένα αποτελέσματα της αλλαγής του κλίματος, άλλων περιβαλλοντικών μεταβολών, των ανθρώπινων παρεμβάσεων και των κινδύνων ασφαλείας απειλούν την πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης. Ειδικότερα, η αλλαγή του κλίματος ενδέχεται να προκαλέσει μη αναστρέψιμη ζημία ή απώλεια των πόρων της πολιτιστικής κληρονομιάς εξαιτίας της ευπαθούς φύσης και της ηλικίας τους. Επιπροσθέτως, οι φυσικές καταστροφές και οι κίνδυνοι ασφαλείας απειλούν τη φυσική υπόσταση των πόρων της πολιτιστικής κληρονομιάς ως συμβόλων και προτύπων των ευρωπαϊκών πόλεων και τοποθεσιών.

(4) Προκειμένου να αποτραπεί η πρόκληση μη αναστρέψιμης ζημίας στην πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης από τον συνδυασμό των εν λόγω κινδύνων, απαιτούνται συντονισμένες δράσεις.

(5) Κατά τη συνεδρίαση της 3ης Δεκεμβρίου 2009, το Συμβούλιο «Ανταγωνιστικότητα» αναγνώρισε την πρωτοβουλία «Πολιτιστική κληρονομιά, αλλαγή του κλίματος και ασφάλεια» (ο τίτλος αργότερα μεταβλήθηκε σε: «Πολιτιστική κληρονομιά και πλανητικές μεταβολές: μια νέα πρόκληση για την Ευρώπη») ως πεδίο στο οποίο ο κοινός προγραμματισμός θα προσέδιδε σημαντική προστιθέμενη αξία στις τρέχουσες, αποσπασματικές προσπάθειες των κρατών μελών στον τομέα της έρευνας. Ως εκ τούτου, ενέκρινε συμπεράσματα στα οποία αναγνωρίζει την ανάγκη δρομολόγησης μιας πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού επί του θέματος και κάλεσε την Επιτροπή να συνεισφέρει στην ανάληψή της. Επιπλέον, το Συμβούλιο επιβεβαίωσε εκ νέου ότι ο κοινός προγραμματισμός είναι μια διαδικασία της οποίας ηγούνται τα κράτη μέλη και όπου η Επιτροπή ενεργεί ως διαμεσολαβητής.

(6) Ο κοινός προγραμματισμός της έρευνας σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά και τις πλανητικές μεταβολές πρέπει να προβλέπει τον συντονισμό της έρευνας στο εν λόγω πεδίο, συνεισφέροντας σημαντικά στη δημιουργία ενός πλήρως λειτουργικού Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας αναφορικά με τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και ενισχύοντας τον ηγετικό ρόλο και την ανταγωνιστικότητα των ερευνητικών δραστηριοτήτων της Ευρώπης στον εν λόγω τομέα.

(7) Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται στην παρούσα σύσταση, τα κράτη μέλη πρέπει να συνεργασθούν με την Επιτροπή στη διερεύνηση του ενδεχομένου ανάληψης πρωτοβουλιών εκ μέρους της ώστε να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στην κατάρτιση και υλοποίηση του στρατηγικού ερευνητικού θεματολογίου.

(8) Προκειμένου η Επιτροπή να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο της εν λόγω πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

1) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αναπτύξουν κοινή θεώρηση του τρόπου με τον οποίο η συνεργασία και ο συντονισμός στον τομέα της έρευνας σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούν να συμβάλουν στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε όλες τις μορφές της, διασφαλίζοντας την ασφάλεια και τη βιώσιμη εκμετάλλευσή της.

2) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να καταρτίσουν κοινό στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο, στο οποίο θα καθορίζονται οι μεσομακροπρόθεσμες ερευνητικές ανάγκες και οι στόχοι στον τομέα της διατήρησης και χρήσης της πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο των πλανητικών μεταβολών. Το στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο πρέπει να περιέχει σχέδιο υλοποίησης, στο οποίο θα καθορίζονται προτεραιότητες και χρονοδιαγράμματα και θα εξειδικεύονται οι δράσεις, τα μέσα και οι πόροι που απαιτούνται για την υλοποίησή του.

3) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συμπεριλάβουν τις ακόλουθες δράσεις στο στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο και στο σχέδιο υλοποίησης:

[1] Για τον ορισμό της «υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς», βλέπε: Unesco, σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, Παρίσι, 16 Νοεμβρίου 1972· Unesco, σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, Παρίσι, 17 Οκτωβρίου 2003.

α) εντοπισμός και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με συναφή εθνικά προγράμματα και ερευνητικές δραστηριότητες·

β) ενίσχυση των κοινών προβλέψεων και των ικανοτήτων αξιολόγησης της τεχνολογίας, ιδίως όσον αφορά τον αντίκτυπο των πλανητικών μεταβολών στους πόρους πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και τις προληπτικές δράσεις και δράσεις διατήρησης·

γ) ανταλλαγή πληροφοριών, πόρων, βέλτιστων πρακτικών, μεθοδολογιών και κατευθυντήριων γραμμών·

δ) εντοπισμός πεδίων ή ερευνητικών δραστηριοτήτων που θα ωφελούνταν από τον συντονισμό ή τις κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ή την ομαδοποίηση πόρων·

ε) καθορισμός των λεπτομερειών της έρευνας που πρόκειται να πραγματοποιηθεί από κοινού στους τομείς που αναφέρονται στο στοιχείο δ)·

στ) συνεκτίμηση των μεταβαλλόμενων αναγκών των επισκεπτών και των καταναλωτών κατά τον καθορισμό των στόχων των ερευνητικών προγραμμάτων σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά·

ζ) κατά περίπτωση, από κοινού χρήση των υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών ή ανάπτυξη νέων τεχνικών μέσων, όπως συντονισμένες βάσεις δεδομένων ή ανάπτυξη μοντέλων για τη μελέτη των διεργασιών υποβάθμισης·

η) προώθηση της βελτίωσης της συνεργασίας ανάμεσα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και της ανοικτής καινοτομίας μεταξύ των διάφορων ερευνητικών δραστηριοτήτων και των επιχειρηματικών κλάδων που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά· συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού, της βιώσιμης διατήρησης και της κατασκευής ή ανακατασκευής τοποθεσιών, κτιρίων ή τοπίων, καθώς και των συναφών επιχειρηματικών υπηρεσιών·

θ) εξαγωγή και διάδοση της γνώσης, της καινοτομίας και των διεπιστημονικών προσεγγίσεων·

ι) δικτύωση των κέντρων έρευνας με αντικείμενο την πολιτιστική κληρονομιά.

4) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συστήσουν κοινή διαχειριστική δομή στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πλανητικών μεταβολών, με την εντολή να καθορίσει κοινούς όρους, κανόνες και διαδικασίες συνεργασίας και συντονισμού και να παρακολουθεί την υλοποίηση του στρατηγικού ερευνητικού θεματολογίου.

5) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να υλοποιήσουν από κοινού το στρατηγικό ερευνητικό θεματολόγιο, μεταξύ άλλων και διαμέσου των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων τους ή άλλων εθνικών ερευνητικών δραστηριοτήτων.

6) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συνεργασθούν με την Επιτροπή με στόχο τη διερεύνηση του ενδεχομένου ανάληψης πρωτοβουλιών εκ μέρους της για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στην κατάρτιση και υλοποίηση του στρατηγικού ερευνητικού θεματολογίου, καθώς και τον συντονισμό των κοινών προγραμμάτων με άλλες πρωτοβουλίες της Ένωσης στον εν λόγω τομέα.

7) Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο της εν λόγω πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού.

Βρυξέλλες, 26 Απριλίου 2010.

Για την Επιτροπή

Máire GEOGHEGAN-QUINN

Μέλος της Επιτροπής